

Gemeente Groningen
T.a.v. Mevrouw Tijms

Datum: 23 augustus 2023

Ons kenmerk: CRR 2023-6

Onderwerp: Brief over het Armoedebeleid

Geachte mevrouw Tijms, beste Anneroos

Met dank van de Cliëntenraad voor uw aanvraag voor het geven van een reactie op de brief over het kappen in het regelingenwoud.

Bestaanszekerheid

We hadden de coronatijd net achter ons en de volgende crisis stond al weer voor de deur, een energiecrisis met daar uit voortvloeiend prijsstijgingen in bijna alle sectoren. Moeilijke jaren waarin sterk naar voren is gekomen hoe fragiel de positie is van de inwoners met een laag inkomen. Tot aan de middeninkomens aan toe raakten inwoners in de problemen omdat er geen buffer, of niet genoeg buffers opgebouwd kon worden om deze tegenslagen op te vangen. Niet langer konden de problemen onder het tapijt geveegd worden, niet langer kon de overheid ontkennen dat er echt iets gebeuren moest aan de positie van een grote groep inwoners die het water aan de lippen stond. De bestaanszekerheid is in gevaar voor velen.

Overheidsmaatregelen

Door de overheid waren, weliswaar aan de late kant, maatregelen getroffen om de burgers tegemoet te komen in de moeilijke tijd. Of dit genoeg is geweest zullen de cijfers later uitwijzen, toch dreigt 2024 een jaar te worden waarin meer inwoners in de problemen zullen komen. De maatregelen die door de overheid ingezet waren gelden alleen voor het jaar 2023. Of er voor 2024 vanuit de overheid extra regelingen komen is nog niet bekend. Voor velen geeft dit een gevoel van onzekerheid, komt er nog steun en hoe ziet die er dan uit?

Participatiewet

Deze moeilijke jaren hebben wel geleid tot de conclusie dat de Participatiewet op de schop moet. Minister Carola Schouten heeft twintig aanpassingen voorgesteld in de Participatiewet waar middels een internetconsultatie door een ieder op gereageerd kon worden. De weg naar betere omstandigheden lijkt nu in zicht te komen. Dit zou dan slechts een begin zijn van de vele aanpassingen die nog nodig zijn om bestaanszekerheid te kunnen bieden.

Een zeker bestaan

Door de ingestelde Commissie Sociaal Minimum is het rapport *'Een zeker bestaan – Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum'* ^{*1} uitgebracht waarin is vastgesteld dat het huidige sociaal minimum te laag is. Het is aan de overheid om dit aan te pakken, het is de overheid die de verplichting heeft een bestaanszekerheid te bieden. De conclusie dat het sociaal minimum te laag is vastgesteld komt niet als een verrassing, vele gemeenten in Nederland dringen er, net als de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), al lange tijd aan op maatregelen.

Lokale regelingen

In de jaren '90 van de vorige eeuw werd aangekondigd dat uitkeringsgerechtigden 3000 gulden per jaar zouden moeten inleveren. Een fors bedrag op een toch al geen overvloedig budget. Het sociaal minimum in die jaren was nog gebaseerd op dat er in ieder geval 100 gulden per maand gespaard moest kunnen worden zodat het mogelijk was een buffer op te bouwen voor tegenslagen. Er bestond bijzondere bijstand voor noodsituaties en een witgoedregeling. Een tijd dat het weliswaar geen vetpot was en er al genoeg inwoners moeite hadden met de eindjes aan elkaar te knopen, toch was het van een niveau waar de gemiddelde uitkeringsgerechtigde redelijk mee uit de voeten kon. Na de daadwerkelijk invoering van de aangekondigde bezuinigingen verslechterde de situatie voor de lage inkomens snel. In het jaar 2002 werd de eerste voedselbank in Nederland opgericht om ondersteuning te bieden aan inwoners die niet meer rond konden komen. Dit was het begin van vele initiatieven van organisaties en gemeenten om de opkomende armoede te verlichten. Mooie en nuttige initiatieven welke toch ook een keerzijde hebben. Had men eerder zelf het geld in handen en kon het uitgegeven worden aan waar men behoefte aan had, nu is deze behoefte slechts te vervullen als er een regeling voor is.

Regelingenwoud

In de loop van de jaren heeft zich een woud aan regelingen ontwikkeld, voor een groot aantal inwoners is dit een ondoordringbaar woud geworden. Waar heb ik recht op? Bij wie moet ik dan zijn? Hoe vraag ik het aan? Hoe bewijs ik dat ik er recht op heb? Behalve wantrouwen naar de overheid heeft dit mede, onbedoeld, voor een aantal inwoners geleid tot niet-gebruik van (een aantal) regelingen.

Kappen

Er wordt hard gewerkt om te kappen in het regelingenwoud. Verschillende aspecten worden aangepakt waarvan 'Werken vanuit Vertrouwen' inmiddels is ingevoerd voor de regelingen waar dit mogelijk was. Inzet op communicatie, vertrouwen en het overzichtelijk maken van regelingen en niet onbelangrijk, het laagdrempeliger en toegankelijker maken van regelingen. Toeslagen ambtshalve verstrekken waar mogelijk, kwijtschelding van lokale belastingen voor de minima, het verhogen van de Meerkostenregeling en de Individuele Inkomens toeslag waarvan de refertetijd teruggebracht is van vijf naar twee jaar. Positieve ontwikkelingen voor de inwoners met een laag inkomen waar de Cliëntenraad achter kan staan. Het geeft verlichting in moeilijke tijden en vangt een deel op waar de overheid tekortschiet.

^{*1} Rapport 'Een zeker bestaan' [Een zeker bestaan - Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum | Rapport | Rijksoverheid.nl](#) van de Commissie Sociaal Minimum, welke o.a. gebruik heeft gemaakt van de data in het rapport 'doorrekenen beleidsopties voor bestrijden armoede' van het Sociaal Plan Bureau: [Doorrekening beleidsopties voor terugdringen armoede \(cpb.nl\)](#)

Eigen regie

Zoveel mensen, zoveel wensen. Kiest de één voor sport, de ander gaat voor cultuur of gaat liever af en toe eens uit eten en gaat graag eens op een terras genieten van een kop koffie. Voor een aantal inwoners is dat mooi, zij kunnen gebruik maken van regelingen die ingesteld zijn om tegemoet te komen aan hun behoefte. Een andere groep inwoners vist achter het net, de oudere dame of heer die niet meer kan sporten en niets met cultuur heeft zou dat liever besteden aan het misschien het enige dat hem of haar nog plezier in het leven geeft, bijvoorbeeld een huisdier. Het tegengaan van het gevoel van eenzaamheid, het onderhouden van sociale contacten in een wereld die voor velen heel klein geworden is. Met de bezuinigingen op het sociaal minimum is een einde gekomen aan de eigen regie, eigen keuzes die men zou moeten kunnen maken. Afhankelijk gemaakt of er wel of niet regelingen ingesteld worden die in hun behoeften voorziet. Kan de één van (meerdere) regelingen profiteren heeft de ander het nakijken. Daarmee is onbedoeld een willekeur ontstaan. Het niet hebben van eigen regie in combinatie met een gebrek aan geld kan leiden tot meer schade. Het heeft invloed op het gevoel van welzijn en het omgaan met tegenslagen zo blijkt ook uit het artikel van Movisie, *'Eigen regie – Wat weten we en waar staan we?'* ^{*2}

Inhoudelijke reactie

Niet alle in de brief genoemde onderwerpen zijn specifiek benoemd in deze reactie, wel kan de Cliëntenraad onderstrepen dat alle genoemde onderwerpen in de brief in het belang zijn voor de inwoners met een laag inkomen. Ook spreekt de Cliëntenraad waardering uit voor de maatregelen die getroffen zijn in de loop van de afgelopen maanden om inwoners te ondersteunen in deze moeilijke tijden. Het noodpakket heeft vele inwoners geholpen, ook de reguliere regelingen die structureel aangepast zijn geven de inwoners verlichting.

Communicatie

Het aanpassen van regelingen en het versoepelen van aanvragen en het tegengaan slaagt alleen met een goed communicatieplan. Onder de inwoners is er veel onduidelijkheid over regelingen wat mede oorzaak is van niet-gebruik van regelingen. De Cliëntenraad vindt het een goed streven om meer inwoners te bereiken en te wijzen op de mogelijkheden. Uit de brief blijkt dat hiervoor een heel pakket aan maatregelen op het gebied van communicatie wordt ingezet. Juist het maandelijks uitlichten van een minder bekende regeling kan inwoners de weg wijzen naar hulp.

Ontwikkellijnen

In de brief worden drie ontwikkellijnen omschreven;

Lijn 3: de bekendheid van regelingen vergroten,

Lijn 2: het vereenvoudigen van regelingen,

Lijn 1: inzetten op meer eigen regie voor de inwoner.

Ontwikkellijn 1 is gericht op het teruggeven van een stuk eigen regie voor de inwoners. Beschikbare middelen kunnen uitgeven naar eigen inzicht, naar eigen behoeften is belangrijk voor het welzijn zoals eerder in deze reactie is aangegeven. Hoe dit er dan uit moet komen te zien moet nog worden onderzocht, naast de restricties vanuit de overheid, het juridisch aspect is het van belang dat

^{*2} Het hebben van eigen regie is belangrijk voor het kunnen omgaan met tegenslagen

[Eigen regie: Wat weten we en waar staan we? | Movisie](#)

voor de uitvoering ervan een budget beschikbaar zal moeten worden vrijgemaakt. Samenvoeging van de verschillende regelingen in één algemene regeling zou kunnen betekenen dat er per inwoner minder budget beschikbaar is omdat door vereenvoudiging mogelijk meer inwoners gebruik gaan maken van de regeling. In dat geval is het lastig voor het college om te bepalen wat voor de inwoner het meest gunstig is. Om te voorkomen dat mensen er op achteruit gaan is voldoende budget belangrijk. Er zou dan een vergelijkbare vorm van 'gewoon geld geven' (Kansfonds) ^{*3} opgezet kunnen worden welke voldoet aan beide noodzakelijke aspecten: Voldoende geld met vrijheid van besteding.

Conclusie en Aanbeveling

Samenvattend en concluderend kan de Cliëntenraad zich vinden in alle aspecten van de brief. Als aanbeveling zou de Cliëntenraad willen meegeven dat het vinden naar een vorm van eigen regie, ontwikkellijn 1, een goede ontwikkeling zal zijn. Het teruggeven van eigen regie is het teruggeven van menselijkheid.

^{*3} Breekijzer naar een menswaardig bestaan: [Programma Gewoon geld geven - Kansfonds](#)

Met vriendelijke groet,

Fred de Jong
Voorzitter Cliëntenraad

I.a.a. Aaldert van Lingen, wethouder Eelco Eikenaar, leden Cliëntenraad, leden ASDG